

3. Солодченко І. Нематеріальні активи / І. Солодченко // Дебет-Кредит. – 2005. - №6.

4. Старкова Н. Интеллектуальные активы фирмы: идентификация и управление / Н. Старкова, А Костецкий // Менеджмент и менеджер. – 2004. – №2. – С. 13-20.

5. James Brian Quinn, Philip Anderson, and Sydney Finkelstein. Managing Professional Intellect: Making the Most of the Best // Harvard Business Review. 1996. March-April. P.71-80.

Лайко Ольга

к.е.н., старший викладач

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин

Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КООПЕРАЦІЇ НА ПЛОДООВОЧЕВОМУ РИНКУ

В умовах глобалізації економіки та забезпечення ефективного розвитку сільського господарства України важливе місце займає кооперація. Розвиток кооперації на плодоовочевому ринку дозволить виробникам краще адаптуватися до ринку, швидко реагувати на зміну попиту і пропозиції, продуктивніше використовувати ресурси. Це дієвий спосіб об'єднати зусилля, сконцентрувати трудові, матеріальні, фінансові та інші можливості для раціонального їх використання у процесі виробництва. На основі кооперації можна удосконалити підприємницькі здібності виробників плодоовочевої продукції. Саме ця форма господарювання здатна забезпечити економічні і соціальні гарантії для працівників сільського господарства.

Розвиток економічного середовища в агропромисловій сфері виробництва характеризується різноманітністю форм ведення агробізнесу, у тому числі такої організаційно-правової форми, як кооперативи. За визначенням, що міститься у статуті Європейського кооперативного товариства, кооперативи є групами фізичних або юридичних осіб з особливими принципами функціонування, що відрізняє їх від інших економічних суб'єктів. Це, насамперед, принципи

демократичної структури та контролю, розподілу прибутку за фінансовий рік на справедливій основі [2, С. 17-18]. Сільськогосподарська кооперація може розглядатися як форма взаємодії незалежних товаровиробників, які добровільно об'єднують зусилля і ресурси для задоволення індивідуальних економічних інтересів у конкретному середовищі шляхом створення кооперативних організацій.

У сучасному світі кооперативний рух є досить поширеним явищем, що активно впливає на економічні, соціальні й політичні процеси громадського розвитку. У світі налічується більше 600 млн. кооперативів, більшість з яких об'єднані у Міжнародний кооперативний альянс, до складу якого входить 170 національних союзів із понад 70 держав. У країнах з розвинутою ринковою економікою кооперативні формування відіграють вирішальну роль у системі взаємозв'язків аграрної сфери з іншими галузями виробництва. Крім того, світовий досвід доводить, що саме кооперативи займають провідне місце у просуванні та реалізації м'ясо-молочної та плодоовочевої продукції (табл. 1).

У різних країнах кооперативні структури мають різну питому вагу в агробізнесі, але, однозначно, це потужна економічна сила, спрямована на розвиток аграрної сфери. А ефективність кооперативної діяльності в економіці зарубіжних країн зумовлена, насамперед, принципами їх організації: добровільністю і рівноправ'ям партнерів, демократизмом в управлінні, правом розпоряджатися отриманими прибутками та господарською самостійністю.

Таблиця 1

Питома вага кооперативів у агробізнесі економічно розвинених країн

Країни	Напрями діяльності			
	молоко	м'ясо	овочі та фрукти	зерно
США	86	-	20	40
Канада	59	20-54	7-25	54
Швеція	99	79-81	60	75
Нідерланди	82	35	70-96	40-50

Німеччина	55-60	30	60	50-60
-----------	-------	----	----	-------

Відтак, у контексті розвитку плодоовочевого виробництва в Україні провідне місце повинна зайняти виробнича та обслуговуюча кооперація. Адже, особливості функціонування підприємств-виробників плодоовочевої продукції зумовлюють розвиток відповідних кооперативних структур в агропромисловому виробництві. Саме тому, необхідним, на даному етапі є створення в країні єдиної кооперативної політики, яка сприятиме розвитку кооперативного руху і орієнтуватиме сільськогосподарських товаровиробників на участь у створенні і функціонуванні різних кооперативів.

Для України важливим є питання організації виробництва трудомісткої сільськогосподарської продукції дрібними виробниками в особистих селянських господарствах. За статистикою, в Україні в особистих селянських господарствах виробляється 97-99% картоплі, 80% овочів, плодів і ягід, близько 80% молока і до 50% м'яса [3]. Це значна частина сільськогосподарської продукції, яка, практично виробляється вручну і не має цивілізованих каналів збуту. У світі формуються досить жорсткі тенденції щодо збуту продукції, а це означає, що дрібні товаровиробники без об'єднання, без створення власних потужностей для зберігання та передпродажної підготовки продукції не зможуть її самостійно збувати за вигідними цінами.

Кооперація на регіональному рівні виступає основою для формування ринку плодоовочевої продукції, сприятиме забезпеченню ефективного виробництва та усуненню суперечності між безпосереднім виробництвом, переробкою, харчовою промисловістю, торгівлею та споживачами. Адже, ринкова система не може ефективно функціонувати, без кооперативних механізмів самопомоги та самозахисту виробників плодоовочевої продукції у складному конкурентному середовищі.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» № 819-IX від 21.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text> (дата звернення 04.04.2021).
2. Збарський В.К. Участь селянських домогосподарств у процесах кооперації та агропромислової інтеграції / В.К. Збарський, М.П. Канівський // Економіка АПК. – 2011. - № 12. – с. 87-92.
3. Інформаційно-аналітичний портал АПК. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua> (дата звернення 06.04.2021).

Лич В.М. д.е.н., професор,
зав. кафедри економічної теорії, обліку та оподаткування
Київський національний університет будівництва і архітектури,
м. Київ
Україна

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ВІДТВОРЕННЯМ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ПРОДУКЦІЇ АПК

Перехід до соціально-орієнтованої економіки інтелектуально-інноваційного капіталу, в якій переважають ринкові відносини, стан здоров'я населення України та перспективи розвитку головної продуктивної сили суспільства на сьогодні ще в більшій мірі актуалізують питання розробки та впровадження в практику агропромислового господарювання механізмів державного управління розширеним відтворенням екологічно чистої продукції. Господарська діяльність агропромислових формувань у розвинутих країнах показує як зростання кількості підприємств, що виробляють таку продукцію, так і підвищення рентабельності її виробництва. Закономірним є процес підвищення попиту споживачів на екологічно чисту продукцію. Є гостра потреба у вивченні передового досвіду господарювання таких організацій та його широкого впровадження в агропромисловому секторі національної економіки з врахуванням особливостей розвитку АПК. Тим більше, що після Чорнобильської